

УСЛОВНО ОСЪЖДАНЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА

Ивелина Симеонова Петкова, студент 4 курс, програма «Право»

On the thesis "criminal law redime of conditional condemnation on under ade person. The report focuses on the following questions:

1. *concept for 'condemnation conditional'.*
2. *Ralation order.*
3. *Punish person.*
4. *specific punishment which are execute in respect of under age perpetrates offence.*

Най - често срещаните последици при извършване на престъпление са свързани с реализиране на наказателна отговорност, а именно:

- налагане на наказание
- изтърпяване на наложеното наказание
- съдимост

В някои хипотези законът позволява наложеното на дееца наказание да не бъде изпълнено. По отношение на извършителя се осъществява наказателна отговорност чрез влязлата в сила присъда, налагаща му наказание, което той не търпи. Осъденият се освобождава частично или изцяло от изтърпяването му. Тази правна възможност е известна в наказателноправната теория като "условно осъждане". Легалната дефиниция на условното осъждане е закрепена в чл.66, ал.1 от НК, съгласно която когато съдът налага наказание лишаване от свобода до три години, той може да отложи изпълнението на наложеното наказание за срок от три до пет години, ако лицето не е осъждано на лишаване от свобода за престъпление от общ характер и ако съдът намери, че за постигане целите на наказанието и за поправянето на осъдения не е наложително да изтърпи наказанието.

Според доц. Стойнов¹ условното осъждане представлява пълен отказ на държавата да

изпълни едно наложено наказание, като на осъдения се поставят известни условия-през

определен изпитателен срок да не извършва ново престъпление, да работи или учи. В тази

насока доц. Гиргинов² прави извода, че условното осъждане представлява всъщност едно

безусловно осъждане, но придружено с отлагане изпълнението на наложеното наказание, за да

се изпита осъдения дали действително заслужава да го търпи.

Основанието по чл.66 от НК е общо. То може да бъде ползвано за всички наказателноотговорни лица-без оглед на тяхната възраст. Ако обаче освобождавания от изтърпяване на наложеното наказание е непълнолетен при извършване на престъпление за него се предвиждат и някои особености.

Съгласно чл.69, ал.1 от НК по отношение на лице, осъдено условно за престъпление, което то е извършило като непълнолетно, изпитателния срок е от една до три години. Прави впечатление, че срокът е значително по-кратък в сравнение с този, определен за пълнолетните лица.

Според ал.2 на чл.69 от НК по отношение на такова лице при извършване на умишлено престъпление от общ характер в изпитателния срок, съдът може да постанови то да бъде освободено отчасти или изцяло от изтърпяване на наложеното наказание. Следователно непълнолетните осъдени се ползват от едно благоприятно правно положение. За да се ползват от него е достатъчно:

¹ А. Стойнов, Наказателно право. Обща част, София 1999г., изд. СІЕІА, стр.445;

² А. Гиргинов, Наказателно право на Република България. Обща част., София 2002г., изд. СОФИ-Р, стр. 309 ;

- Осъдените да са непълнолетни по време на извършване на престъплението. Не е необходимо те да са непълнолетни и по време на налагане на наказанието.

- Изпитателния срок за тях е по-кратък- от една до три години, а при пълнолетните от три до пет години.

- “Изпитанието” в рамките на този срок, което съставлява основание, за да се стигне до изтърпяване на отложеното наказание, е само едно- осъденият като непълнолетен да извърши друго умишлено престъпление от общ характер, за което му бъде наложено наказание “лишаване от свобода”

- За разлика от пълнолетните осъдени, непълнолетните не търпят задължително и изцяло наложеното наказание.

Съгласно чл.69, ал.1 от НК по отношение на лице, осъдено условно за престъпление, което то е извършило като непълнолетен, изпитателния срок е от една до три години. По отношение на такова лице в случаите на чл.68, ал.1 от НК-извърши в изпитателния срок друго умишлено престъпление от общ характер, за което му бъде наложено наказание “лишаване от свобода”- съдът може да постанови то да бъде освободено отчасти или изцяло от изтърпяване на наказанието, чието изпълнение е било отложено.

От съпоставката на тези две хипотези следва, че наказателно правния режим на пълнолетните е по-неблагоприятен. Защото чл.68, ал.1 от НК предвижда за всеки пълнолетен, че ако до изтичане на определения срок осъдения извърши друго умишлено престъпление от общ характер, за което му бъде наложено наказание, той изтърпява и отложеното наказание. Ал.2 на същия член определя за всички пълнолетни още, че ако при условията на ал.1 осъденият извърши непредпазливо престъпление съдът може да постанови отложеното наказание да не бъде изтърпяно или да бъде изтърпяно изцяло или отчасти. Докато при непълнолетните извършителя на непредпазливо престъпление в изпитателен срок не води до изтърпяване на отложеното наказание. Както при условно осъдените пълнолетни, така и при непълнолетните се прилагат специални разпоредби. Те не предвиждат новото наказание да се обединява с предходното. Предходното наказание остава отделно и това позволява то да отпадне изцяло или отчасти въпреки задължителното налагане на новото и то в пълен обем.

“Изпитанието” на непълнолетния в определения от съда срок по чл.69, ал.1 от НК не се свежда само до въздържане от извършването на нови умишлени престъпления от общ характер. Съгласно чл.66, ал.4 от НК това “изпитание” включва и задължение всеки осъден да работи или учи в определения от съда изпитателен срок. За да бъде пълно и изчерпателно настоящото изследване, е нужно да съпоставим правния режим на условното осъждане при непълнолетни с възможността за освобождаване от изтърпяване на наложеното наказание, предвидено в чл.64 от НК. Когато непълнолетния не е освободен от изтърпяване на наложеното наказание по чл.66 от НК, той може да бъде освободен изцяло от изтърпяване на наказанието и на основание чл.64 от НК съгласно който, когато определеното наказание е лишаване от свобода по-малко от една година и неговото изпълнение не е отложено по чл.66 от НК, непълнолетният се освобождава от изтърпяването му и съдът го настанява във възпитателно училище или му налага друга възпитателна мярка. Посоченият член е особен, отнася се до наказателноотговорните непълнолетни, а чл.66 от НК е общ, отнася се до всички наказателноотговорни субекти. Чл.66 от НК е първичен спрямо чл.64, който има субсидирано значение, което се изразява в следното: при пълното освобождаване от изтърпяване на наложените наказания, определящ е не потесният обхват на нормата, а по-благоприятния режим, който тя осигурява за непълнолетните. Чл.64 от НК предвижда налагане на възпитателна мярка. Това е хипотеза, при която на непълнолетния е наложено наказание лишаване от свобода по-малко от една година и неговото изпълнение не е отложено по реда на условното осъждане.

Предвид гореизложеното можем да обобщим, че съществуват съществени особености в правния режим на условното осъждане при непълнолетни лица в българското наказателно право. На базата на направено законодателно проучване от парламента на тема “Наказателно правен режим на непълнолетни извършители на противообществени прояви” проведено в законодателството на държави – членки на Европейския съюз и държави от Централна и Източна Европа следва, че гореказаното важи и за тях. Съществуват множество различия на база видовете наказания прилагани по отношение на непълнолетни лица извършили общественоопасно деяние. Това произтича от спецификата на наказателното правоотношение между държавата и непълнолетното лице. В законодателствата на държави като Германия, Франция, Швейцария по отношение на непълнолетните извършители на противообществени прояви се прилагат системи от разнообразни мерки, които варират от такива с подчертано социален и образователен характер до мерки-наказания, чиито цели са превъзпитанието и превенцията. Общ подход на проучените държави е на непълнолетните да се налагат

възпитателни и дисциплинарни мерки, а наказанията са допустими само по изключение и в краен случай.

В Германия при наличието на определени обстоятелства се въвежда по -ниска долна възрастова граница за носене на наказателна отговорност-12 години. Мерките, които се налагат са: възпитателни, дисциплинарни и наказания за младежи.

Наказания за малолетни се налагат само в случаите, че възможностите на възпитателните и на дисциплинарните мерки са изчерпани. Възпитателните мерки са : даването на указания и постановяването на възпитателна помощ. Дисциплинарните мерки са:предупреждение, възлагане на допълнителни тежести, младежки арест.

Наказанието, което може да се наложи на непълнолетни, е лишаване от свобода.То се изтърпява в специализирани заведения за младежи.

Във Франция НК определя възпитателни мерки, които могат да бъдат налагани на лица на възраст от 10 до 18години, като се вземе предвид редуцирането на наказанията поради тяхната възраст. Някои от налаганите мерки са:настаняване в център за детска помощ, настаняване в интернат и др.

В Швейцария спрямо непълнолетните могат да бъдат налагани възпитателни мерки или настаняване при семейство или във възпитателен дом. Когато непълнолетния е на възраст от 15 до 18 години, тези мерки могат да се кумулират със задържане за повече от 14 дни или с глоба . При определяне на наказанието съдът се ръководи от обществената опасност на престъплението, като се взема предвид и дали налагането на предвиденото от закона наказание няма да се окаже неефективно по отношение на дееца поради неговата възраст.

Използвана литература

1. А. Стойнов,"Наказателно право.-обща част.", София 1999г., изд.СІЕІА;
2. А. Гиргинов," Наказателно право на Република България. Обща част", София 2002г., изд.СОФИ - Р;
3. Резюме на законодателно проучване на тема "Наказателноправен режим на малолетни и непълнолетни извършители на противообществени прояви";
4. Наказателен кодекс, ДВ, бр.26 от 30 март 2004г.;